ڪوشش

ڪاميابي جي ڪنجي آهي

07-February-2019

هفتيوار سنتن ڀري اجتماع ۾ ٿيڻ وارو

سُنّتن ڀريو بيان

(For Islamic Sisters)

هرمبلغ بيان ڪرڻ کان پهريان گهٽ ۾ گهٽ ٽي ڀيرا پڙهي

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الۡمُرۡسَلِيۡنَ

اَمَّا بَعۡدُ فَاَعُوۡذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيۡطٰنِ الرَّجِيۡمِ ؕ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ؕ

كوشش ڪاميابي جي ڪنجي آهي

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيۡكَ يَا رَسُوۡلَ الله وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصۡحٰبِكَ يَا حَبِيۡبَ الله

اَلصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلَيۡكَ يَا نَبِيَّ الله وَعَلٰى اٰلِكَ وَاَصۡحٰبِكَ يَا نُوۡرَ الله

دُرُود شريف جي فضيلت

رحمت واري نبي، مڪي مدني صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمانِ رحمت نشان آهي: اي انسانو! بيشڪ بروزِ قيامت ان جي دهشتن (يعني گهٻراهٽن) ۽ حساب ڪتاب کان جلد نجات ماڻڻ وارو اهو شخص هوندو جنهن مون تي دُنيا ۾ ڪثرت سان دُرود شريف پڙهيا هوندا. (اَلْفِردَوس بمأثور الْخِطاب، ۲۷۷/۵ حديث:۸۱۷۵)

صَلُّوۡا عَلَى الۡحَبِيۡب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ثواب حاصل ڪرڻ خاطر بيان ٻڌڻ کان پهريان سنيون سنيون نِيّتون ڪري ونون ٿيون.فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ: "نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهٖ" يعني مسلمان جي نِيّت ان جي عمل کان بهتر آهي .
(المعجم الكبير،سهل بن الساعدي...الخ ج 6، ص 185، الحديث: 5942)

ٻه مدني گُل: (1) بغير سٺي نيّت جي ڪنهن به نيڪ عمل جو ثواب ناهي ملندو.
(2) جيتريون سنيون نِيّتون وڌيڪ، اوترو ثواب به وڌيڪ.

بيان ٻڌڻ جون نِيّتون

۞ نگاهون جهڪائي پوري توجه سان بيان ٻڌندس ۞ ٽيڪ لڳائي ويهڻ بدران علمِ دين جي تعظيم خاطر جيترو ٿي سگهيو ٻئي گوڏا وچائي ويهندس ۞ ضرورت پوڻ تي ٻين اسلامي ڀينرن جي لاءِ سِرڪي جاءِ ڪشاده ڪندس

۞ ڏِكو وغيره لڳو تہ صبر كندَس، گهوري ڏسڻ ۽ اَٽكڻ كان بچندَس ۞ صَلُّوا عَلَي الحَبِيب! اُذْكُرُوْالله , تُوبُوا اِلَي الله! وغيره ٻڌي ثواب كمائڻ ۽ صدا لڳائڻ واريءَ جي دِل جوئي جي لاءِ آهستہ آواز سان جواب ڏيندَس ۞ بيان كان پوءِ پاڻ اڳتي وڌي سلام، مصافحو ۽ انفرادي كوشش كندَس-دوران بيان موبائل جي غيرضروري استعمال كان بچندَس،نہ بيان ريكارڊ كندَس نہ ئي ٻئي كنهن قسم جو آواز ڇو تہ ان جي اجازت ناهي،جيكو كجهہ ٻُڌندَس،ان كي ٻڌي ۽ سمجهي كري ان تي عمل كرڻ ۽ ان كي بعد ۾ ٻين تائين پهچائي نيكي جي دعوت عام كرڻ جي سعادت حاصل كندَس.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! دنيا جا معاملا هجن يا آخرت جو ميدان، كاميابيون ماڻڻ جي لاءِ كوشش (Effort) نهايت ضروري آهي. ان كري چيو ويندو آهي تہ كوشش كاميابي جي كنجي آهي. اڄ جي بيان ۾ اسان كوشش جي اهميت جي باري ۾ ٻڌڻ سان گڏوگڏ اهو بہ ٻڌنديوسين تہ كن كمن ۾ كوشش كرڻ گهرجي. رضاءِ الٰهي حاصل كرڻ كان علاوه ٻي كا وڏي كاميابي ٿي نٿي سگهي، ايڏي وڏي كاميابي كي حاصل كرڻ جي لاءِ كهڙي شيءِ جي كوشش كرڻ گهرجي اهو بہ اڄ بيان كيو ويندو. دنيا ۽ آخرت جون كاميابيون ماڻڻ جي لاءِ اطاعتِ والدين جي كوشش كرڻ كيتري ضروري آهي اهو بہ ٻڌڻ جي سعادت حاصل كنديوسين. مسلسل كوشش كيتريون وڏيون وڏيون كاميابيون ڏياري سگهي ٿي، ان بابت واقعا ۽ ٻيا كوڙ مدني گل بہ اڄ جي بيان ۾ ٻڌنديوسين. اچو! كوشش جي اهميت تي هك سبق آموز حكايت ٻڌون ٿيون:

كِيْوِلي جي كوشش!

چون ٿا تہ هك بادشاهہ كنهن علائقي كي فتح كرڻ جي لاءِ 6 ڀيرا حملا كيائين

پر اهو علائقو فتح ڪرڻ ۾ ناڪام رهيو. جڏهن ان جو آخري حملو بہ ناڪام ٿي ويو تہ اهو ٿڪجي مايوسي جي حالت ۾ ڪمري ۾ آرام ڪرڻ جي اِرادي سان ليٽي پيو. لاڳيتو ناڪام ٿيڻ وارن حملن جي باري سوچيندي اوچتو ان جي نگاهہ ڪمري جي ديوار تي چڙهندڙ هڪ ڪِيوِلي تي پئي. جيڪا هر هر ڪِرڻ جي باوجود پِٽ تي چڙهڻ جو ارادو نہ پئي ڇڏي، ڪيئي ڀيرا تہ اها ديوار جي آخري ڪناري تي تمام ئي ويجهو پهچي ويندي هئي پر وري هيٺ ڪري پوندي هئي ۽ ٻيهر ديوار تي چڙهڻ جي ڪوشش ۾ لڳي ويندي هئي. آخرڪار وڏي جاکوڙ ۽ ڪوششن کان پوءِ اها پنهنجي مقصد ۾ ڪامياب ٿي وئي. چيو ويندو آهي تہ ان بادشاهہ جڏهن ڪِيوِلي جي اهڙي لاڳيتي ڪوشش ڏٺائين تہ ان سمجهي ورتو تہ ”ڪوشش ڪاميابي جي ڪنجي آهي“ ان کان پوءِ ان بادشاهہ نئي جوش ۽ جذبي سان ٻيهر حملو ڪيائين ۽ پنهنجي مقصد ۾ ڪاميابي حاصل ڪئي.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ڪيولي جي ڪوشش مان سبق حاصل ڪريو

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون!! هن حڪايت مان اهو سبق مليو تہ لڳاتار ڪوشش ۽ محنت ڪڏهن نہ ڪڏهن ضرور رنگ آڻيندي آهي، پنهنجي مقصد کي ماڻڻ جي لاءِ هڪ ڪيولي جو ڪردار اسان جي لاءِ مشعلِ راهہ آهي، هن مان مشاهدو ٿيو تہ منزل ڪيڏي ئي وڏي ۽ مشڪل ڇو نہ هجي، ڪيولي اَٽل ارادي سان پنهنجي مقصد ڏانهن وڌندي آهي ۽ وڏي کان وڏي بُلندي حاصل ڪري پوءِ ئي ساهہ پٽندي آهي. اهو بہ مشاهدو ٿيو تہ معمولي جسامت رکڻ واريون ڪجهہ ڪيوليون گڏجي وڏي وڏي اناج جا داڻا پنهنجي ٻِر ۾ ڇڪي ڪٽي ويندي يون آهن، ان جي پويان بہ انهن جي مسلسل محنت ۽ ڪوشش جو ئي نتيجو هوندو آهي. اسان کي بہ ڪيولين کان سبق حاصل ڪندي مسلسل ڪوشش کي پنهنجي زندگي جو حصو بنائڻ گهرجي. مسلسل ڪوشش سان مشڪل ڪم بہ آساني کان ٿي ئي ويندو آهي جڏهن تہ بغير ڪوشش جي آسان ڪم بہ تمام مشڪل (Difficult) معلوم ٿيڻ لڳندو آهي.

ڪوشش ڪٿي ڪريون؟

پيارين پيارين اسلامي ڀينرون! ياد رکو! ❖ اسان کي ڪوشش هميشہ انهيءَ ڪم ۾ ڪرڻ گهرجي جنهن ۾ دنيا ۽ آخرت جي ڀلائي هجي، ❖ ڪوشش هميشہ انهيءَ ڪم ۾ ڪرڻ گهرجي جنهن ۾ الله پاڪ ۽ رسول ڪريم صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جي رضا هجي، ❖ ڪوشش هميشہ انهيءَ ڪم ۾ ڪرڻ گهرجي جنهن ۾ دينِ اسلام جي سر بلندي هجي، ❖ ڪوشش هميشہ انهيءَ ڪم ۾ ڪرڻ گهرجي جنهن ۾ مُلڪ ۽ مِلّت جو فائدو هجي، ❖ ڪوشش هميشہ انهيءَ ڪم ۾ ڪرڻ گهرجي جيڪا سنّتن جي ڦهلاءُ جو سبب بڻجي. ❖ ڪوشش هميشہ انهيءَ ڪم ۾ ڪرڻ گهرجي جيڪو نيڪين ڏانهن ڪٺي ويندڙ هجي، قرآنِ ڪريم ۾ الله پاڪ پنهنجي واٽ ۾ ڪوشش ڪرڻ وارين کي ڪاميابي جي خوشخبري ٻڌائي آهي: جيئن سيپاري 21 سوره عنڪبوت آيت 69 ۾ ارشاد آهي:

وَ الَّذِیْنَ جَاهَدُوْا فِیْنَا لَنَهْدِیَنَّهُمْ سُبُلَنَاؕ

ترجمو ڪنز الايمان: ۽ جن اسان جي راهہ ۾ ڪوشش ڪئي اسان ضرور انهن کي پنهنجي راهہ هلائيندا سين

تفسير صراط الجنان ۾ هن آيت سڳوري تحت آهي: هن آيت جا معنٰي گهڻو وسيع آهن، انڪري مفسرن مختلف انداز ۾ ان کي تعبير ڪيو آهي. هتي چار قول بيان ڪيا پيا وڃن.

- ❖ حضرتِ عبد الله بن عباس رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا فرمائن ٿا: هن آيت جو معنٰي هي آهي تہ جن اسان جي اطاعت ڪرڻ ۾ ڪوشش ڪئي،اسان ضرور انهن کي پنهنجي ثواب جا رستا ڏيکاريندا سين.
- ❖ حضرتِ جنيدِ بغدادي رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ فرمائن ٿا: هن آيت جو معنٰي هي آهي تہ جيڪي ماڻهو توبہ ڪرڻ ۾ ڪوشش ڪندا،اسان ضرور انهن کي اخلاص واريون راهون ڏيکاريندا سين.

- حضرت فضيل بن عياض رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ فرمائن ٿا: هن آيت جو معنٰي هي آهي ته جيڪي ماڻهو علم حاصل ڪرڻ ۾ ڪوشش ڪندا، اسان ضرور انهن کي عمل جون راهون ڏيکاريندا‌سين.
- حضرت سهل بن عبد الله رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ فرمائن ٿا: هن آيت جو معنٰي هي آهي ته جيڪي سنت کي قائم ڪرڻ ۾ ڪوشش ڪندا، اسان انهن کي جنت جون راهون ڏيکاريندا‌سين(صراط الجنان، ۴۰۹/۷)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! هن آيت سڳوري ۽ هن جي تفسير مان معلوم ٿيو ته جيڪا ڀيڻ چڱو ڪم ڪندي اها ان جو ڦل به چڱو ئي ماڻيندي. الله پاڪ جي رحمت سان اميد آهي ته ❖ جيڪا والدين (Parents) جي اطاعت ۽ فرمانبرداري ۾ ڪوشش ڪندي ته دنيا ۽ آخرت ۾ ڪاميابيون ان جا قدم چمنديون. ❖ جيڪا اسلامي ڀيڻ ڀين اسلامي ڀينرن جي خير خواهي جي ڪوشش ڪندي آخرت جا مرحلا ان جي لاءِ آسان ٿيندا ويندا، ❖ جيڪا صدقو ڏيڻ ۾ ڪوشش ڪندي رهندي ان جي مال ۾ برڪت ٿيندي رهندي، ❖ جيڪا گناهن کان توبه ۾ ڪوشش ڪندي ان کي اِخلاص جي دولت نصيب ٿيندي، ❖ جيڪا عمل حاصل ڪرڻ ۾ ڪوشش ڪندي ان کي ميدانِ عمل ۾ ڪاميابي نصيب ٿيندي ۽ ❖ جيڪا سنتون اپنائڻ ۽ سنتون ڦهلائڻ ۾ ڪوشش ڪندي ته جنت جهڙي نعمت کي حاصل ڪرڻ ان جو مقدر ٿيندو.

هن ۾ شڪ ناهي ته رضاءِ الٰهي کي حاصل ڪرڻ بنيادي مقصد آهي- رضاءِ الٰهي جهڙي ڪاميابي نصيب ٿي وڃي ته دنيا به سنورجي ويندي آهي ۽ آخرت به روشن ٿي ويندي آهي- رضاءِ الاٰهي جهڙي ڪاميابي ڪيئن حاصل ٿي سگهي ٿي؟ ان جي لاءِ ڪهڙي ڪوشش ضروري آهي، ان جي متعلق ٻڌون ٿيون!

رضاءِ الٰهي جي لاءِ عبادت

ياد رکو! رضاءِ الٰهي جهڙي ڪاميابي حاصل ڪرڻ جي لاءِ ضروري علم حاصل ڪري ان جي مطابق الله پاڪ جي عبادت ڪرڻ گهرجي. ڇوته ❖ عبادت جي قبوليت جي لاءِ ضروري آهي اها انهيءَ انداز کان ڪئي وڃي جهڙي طرح عبادت ڪرڻ جو حڪم آهي. ❖ عمل حاصل ڪري الله پاڪ جي عبادت ڪرڻ شيطان جي چنبي کان نڪرڻ جو طريقو آهي.❖ عمل حاصل ڪري الله پاڪ جي عبادت ڪرڻ ان جو قربِ ماڻڻ جو سبب آهي. ❖ عمل حاصل ڪري الله پاڪ جي عبادت ڪرڻ گناهن جي مرض کان شفا ماڻڻ جي دوا آهي. ❖ عمل حاصل ڪري الله پاڪ جي عبادت ڪرڻ ظاهر ۽ باطن جي اصلاح جو سبب آهي. ❖ عمل حاصل ڪري الله پاڪ جي عبادت ڪرڻ روح جي تازگي جو سبب آهي، ❖ عمل حاصل ڪري الله پاڪ جي عبادت ڪرڻ اهو ذريعو آهي جيڪو انسان کي الله پاڪ جي قريب ڪندو آهي. اهو ئي سبب آهي جو اسان جا بزرگ سڳورا رَحِمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی هر وقت علم ۽ احڪامِ شريعت جي مطابق الله پاڪ جي عبادت ۾ مصروف رهندا هئا ۽ فرض ۽ واجبات کي ادا ڪرڻ سان گڏوگڏ نفلن جي ڪثرت ڪري رضاءِ الٰهي حاصل ڪرڻ جي ڪوشش ۾ مصروف رهندا هئا، اچو! بزرگان دين جي عبادت جا واقعا ٻڌون ٿيون، جيئن

حضور غوث الثقلين رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه چاليهه سالن تائين عشاء جي وضو سان فجر جي نماز ادا ڪندا رهيا، پندرهن سالن تائين سڄي رات ۾ هڪ قرآنِ پاڪ ختم ڪندا رهيا. (بهجة الاسرار،ذكرفصول من كلامه... الخ، ص١١٨) هر روز هڪ هزار رڪعت نفل ادا ڪندا هئا. (تفريح الخاطر،ص٣۶)

حضرت سَيِدُنا سُفيان ثوري رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه کي سندن اِنتقال کان پوءِ خواب ۾ ڏسي ڪنهن پڇيو: مَا فَعلَ اللّٰه بِكَ. يعني الله ڪريم اوهان سان ڪهڙو مُعاملو ڪيو؟ ته پاڻ جواب ڏنائون ته مون پنهنجي ربّ ڪريم جوديدار ڪيو ته الله

ڪريم مون کي فرمايو: اي ابنِ سعيد! تو کي مُبارڪ هجي، مان تو سان راضي آهيان، ڇوته جڏهن رات ٿي ويندي هئي ته توهان لڙڪن ۽ رقت قلبي سان منهنجي عبادت ڪندا هئؤ، جَنّت (Heaven) توهان جي سامهون آهي جيڪو محل وڻيَوَ ڪڻي وٺو ۽ توهان منهنجي زيارت ڪندا رهو، ڇوته مان تو کان پري ناهيان. (حلية الاولياء، سفيان الثوري ، ٧٧/٧)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ٻڌو اوهان ته! اسان جا بُزرگ سڳورا الله پاڪ جي رضا جي حاصل ڪرڻ جي لاءِ ڪيتري قدر ڪوشش ڪندا هئا، ڏينهن هجي يا رات انهن جي زندگي جو مقصد هڪ ئي هوندو هو ته اسان کي پنهنجي رب ڪريم کي راضي ڪرڻو آهي، جڏهن اهي مقدس هستيون الله پاڪ جي عبادت ۽ رياضت اهڙي انداز کان ڪنديون آهن جهڙي طرح عبادت ڪرڻ جو حڪم آهي ته ربّ ڪريم انهن کي پنهنجي رضا جي خوشخبري ڏيندو آهي، پرافسوس!اَڄُ اسان دنياوي اعتبار سان ته هڪ ٻئي کان اڳتي وڌڻ جي ڪوشش ڪنديون آهيون، مثال طور ڪنهن جو عاليشان بنگلو ڏسي ڪري ٻارن جي پيءُ(يعني مڙس) کان ان جهڙو بنرائڻ جي خواهش ڪنديون آهيون، ڪنهن اسلامي ڀيڻ کي عمده ڪپڙا پاتل ڏٺا ته اهڙا ئي پائڻ جي خواهش ڪنديون آهيون،

ڇا ڪڏهن ڪنهن اسلامي ڀيڻ کي نيڪيون ڪندي ڏسي اسان جي اندر ۾ نيڪين جي لاءِ ڪوشش ڪرڻ جو جذبو بيدار ٿيو؟ ڪنهن اسلامي ڀيڻ کي مَدَني درس، مدني دورو، هفتيوار اجتماع ۾ شرڪت ڪندي ڏسي اسان ۾ انهن ڪمن جي لاءِ ڪوشش ڪئي؟ اي ڪاش! ڀين کي نيڪ ڪمن ۾ مشغول ڏسي اسان جي اندر ۾ نيڪ ٻڻجڻ جي لاءِ ڪوشش ڪرڻ جو جذبو (Eagerness) بيدار ٿي وڃي. اچو! ذوق عبادت وڌائڻ جي نيت سان هڪ بزرگ رَحۡمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیۡه جو واقعو ٻڌون ٿيون، جيئن

سڄي رات عبادت ۽ سڄو ڏينهن روزو

حضرت سيدُنا حبيب نجّار رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه سڄي رات عبادت ڪندا هئا ۽ سڄو ڏينهن روزو رکندا هئا ۽ افطار جي لاءِ جيڪو کاڌو حاضر ڪيو ويندو هو اهو بہ ٻين ۾ ورهائيندا ڇڏيندا هئا ۽ پاڻ سڄي رات بُک واري حالت ۾ عبادت ڪندي گذاريندا هئا. جڏهن صبح ويجهو ٿيندي هئي تہ عاجزي ۽ انڪساري سان بارگاهِ الٰهي ۾ عرض (دعا) ڪندا هئا: مان غفلت جي سمندن ۾ ٻڏل رهيس ۽ گناهن جي ميدانن ۾ هلندو رهيس. ياالٰهي! هي(حبيب نجار) تنهنجو ذليل، گُنهگار ۽ بيمار ٻانهو تنهنجي ڪرم واري دروازي تي حاضر آهي ۽ تو کان پناهہ جو طلب گار آهي- (الروض الفائق،باب في النزيه و ذکر الصالحين،ص ٢۴۶ ملخصاً)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ٻڌو اوهان! اسان جا بزرگان دين عبادتِ الٰهي جو ڪيتري قدر شوق ۽ جذبو رکندا هئا ۽ ڪثرت سان عبادت ڪرڻ کان پوءِ بہ الله ڪريم جي بارگاهہ ۾ عاجزي ۽ انڪساري ڪندي ان جي قبوليت جون دعائون ڪندا هئا، ❖اسان کي بہ خوب خوب الله پاڪ جي عبادت ڪري رضاءِ الٰهي حاصل ڪرڻ جي ڪوشش ڪرڻ گهرجي- ڇوجو اسان کي تہ پيدا ئي الله پاڪ پنهنجي عبادت جي لاءِ ڪيو آهي، ان مقصد ۾ ڪاميابي جي لاءِ انسان کي هن دنيا ۾ تمام ٿورڙي وقت جي لاءِ موڪليو ويو آهي ۽ هن وَقفي ۾ ان کي قبر ۽ حشر جي وڏن معاملن جي لاءِ تياري ڪرڻي آهي، لهٰذا سمجهدار انسان اهو ئي آهي جيڪو هن مختصر وقت کي غنيمت سمجهندي قبر ۽ حشر جي تياري ۾ مشغول ٿي وڃي ۽ گهڙي کن بہ پنهنجو قيمتي وقت فضول ڪمن ۾ برباد نہ ڪري، ڇوتہ ڪنهن کي خبر ناهي تہ ايندڙ گهڙي هوءَ زنده بہ رهندي يا موت ان کي هميشہ جي لاءِ گهري ننڊ سمهاري ڇڏيندو. مؤمنن تي ڪرم فرمائڻ واري آقا، مديني واري مصطفٰي صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمجو فرمانِ عاليشان آهي: پنج شين کي پنج شين کان پهرئين غميت سمجهيو!(1) شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ،جوانيءِ

ڪي پوڙهائپ کان پهريان.(2) شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ، صحت کي بيماري کان پهريان. (3) وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ، مالداريء کي تنگدستي کان پهريان(4) وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ، فرصت کي مشغوليت کان پهريان.(5) وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ ۽ زندگي کي موت کان پهريان. (مُسْتَدرَک، ج۵ ص۴۳۵ حديث ۷۹۱۶) اي ڪاش! اسان پنهنجي مقصد حيات کي سامهون رکندي هڪ هڪ ساهه جي قدر ڪندي ڪوبہ ساهہ بي فائده نہ گذاريون ۽ ڪل قيامت جي ڏينهن زندگي جو خزانو نيڪين سان خالي ڏسي ندامت جا ڳوڙها نہ ڳاڙڻا پون! اي ڪاش! زندگي جون گهڙيون عبادت الٰهي ۽ فائدي وارن ڪمن ۾ ئي گذرن.

عبادت میں گزرے مِری زِندگانی کرم ہو کرم یاخدایااِلٰہی
(وسائلِ بخشش ص 105)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

دنيا ۽ آخرت ۾ ڪاميابي

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! دنيا ۽ آخرت ۾ ڪاميابيون ماڻڻ جي لاءِ ڪيئي نيڪ عملن کي لاڳيتو استقامت سان جاري رکڻ جي ڪوشش ڪرڻ نهايت ضروري آهي. والدين جي اطاعت ۾ ڪوشش بہ دنيا ۽ آخرت ۾ ڪاميابين جو سبب بڻجي سگهي ٿي. يقيناً والدين الله پاڪ جي تمام وڏي نعمت آهن، انهن جي اطاعت ۽ فرمانبرداري ڪرڻ، انهن جي ضرورتن کي پورو ڪرڻ جي ڪوشش ۾ مشغول رهڻ اهڙي نيڪي آهي جيڪا انسان کي دنيا ۽ آخرت ۾ ڪامياب ڪرائي سگهي ٿي، تاريخ شاهد آهي جن ماڻهن پنهنجي والدين جي اطاعت ۽ فرمانبرداري ۾ ڪوشش ڪئي تہ الله پاڪ انهن کي اهڙو مقام ۽ مرتبو عطا فرمايو آهي جو ڪنهن کي تابعين ۾ سڀ کان افضل هئڻ جو مقام مليو تہ ڪنهن کي تمام اوليائن جي سرداري نصيب ٿي،تہ ڪنهن کي پنهنجي وقت جو مجدد هئڻ جو منصب نصيب ٿيو تہ ڪنهن کي الله پاڪ جي رضا جي خوشخبري نصيب ٿي. قيامت تائين اچڻ وارن جي دلين ۾ انهن جي

محبت بيدار رهندي، اچو! والدين جي اطاعت ۽ فرمانبرداري ۾ ڪوشش ڪرڻ وارن بُزرگ سڳورن جا (2) واقعا ٻڌون ٿيون، جيئن

ماءُ جي خدمت ۾ ولايت جو مرتبو

حضرتِ سَيِدُنا بايزيد بسطامي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه فرمائن ٿا: سياري جي هڪ سخت رات منهنجي امڙ سائڻ مون کان پاڻي گهريو، پاڻي جو گلاس ڀري کڻي آيس پر اَمڙ کي ننڊ اچي وئي، مون جاڳائڻ مناسب نہ سمجهيو، پاڻي جو گلاس کڻي اُنهي انتظار ۾ بيٺو رهيس تہ سجاڳ ٿين تہ پاڻي پيش ڪيان، بيهي بيهي گهڻي دير ٿي چڪي هئي ۽ گلاس جو ڪجھ پاڻي وهي منهنجي آڱر تي ڄمي برف ٿجي ويو هو، بهرحال جڏهن منهنجي اَمڙ بيدار ٿي تہ مون پاڻي پيش ڪيو، برف جي ڪري منهنجي ڳنڊيل آڱر جيئن ئي پاڻي جي گلاس کان الڳ ٿي تہ ان سان گڏ ان جي کل بہ الڳ ٿي وئي ۽ رت وهڻ لڳو امڙ سائڻ هي ڏسي ڪري فرماياؤن: هي ڇا؟ مون سڄي حقيقت بيان ڪئي تہ انهن هٿ کڻي دعا ڪئي: اي ڪريم رب! آءُ هن کان راضي آهيان تون بہ هن سان راضي رهجان. (سمندري گنبد،ص۴)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! بيان ڪيل واقعي مان معلوم ٿيو! حضرت بايزيد بسطامي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه پنهنجي والدين جي ڪيتري اطاعت ۽ فرمانبرداري ڪندا هئا، والده جي حڪم جي تعميل ڪندي جڏهن پنهنجي امڙ سائڻ وٽ پهتا تہ والده کي ننڊ اچي وئي هئي، هاڻِي ان کي جاڳائڻ مناسب نہ سمجهياؤن، بلڪ والده جي ادب جي ڪري سڄي رات پاڻي جو گلاس کڻِي مٿن کان بيٺا رهيا جڏهن والده جاڳي تہ فوراً پاڻِي پيش ڪياؤن ۽ والده خوش ٿي الله پاڪ جي بارگاهہ ۾ دعا جي لاءِ هٿن کي بلند ڪري هن طرح دعا ڪياؤن: اي ڪريم رب! آءُ هن کان راضي آهيان تون بہ هن سان راضي رهجان. يقصناً اهو سندن جي امڙ سائڻ جي دعا جو نتيجو هو جو پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه کي ولايت جو عظيم الشان منصب نصيب ٿيو.

اڇو! والدين جي فرمانبرداري ڪرڻ واري پيران پير، روشن ضمير،حضور غوث پاڪ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہِجو واقعو ٻڌون ٿيون،

ڌاڙيلن توبہ ڪئي

حضورِ غوثِ پاڪ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہِ فرمائن ٿا: تہ مان علمِ دين حاصل ڪرڻ جي لاءِ جيلان کان بغداد قافلي وارن سان گڏ روانو ٿيس، جڏهن اسان "همدان" کان اڳيان پهتاسين تہ سَٺ (60) ڌاڙيلن قافلي تي حملو ڪيو ۽ سڄي قافلي کي لٽياؤن، پر ڪنهن مون سان زور زبردستي نہ ڪئي، هڪ ڌاڙيل مون وٽ اچي ڪري پڇڻ لڳو: اي ڇوڪرا! تو وٽ بہ ڪجهہ آهي؟ مون جواب ڏنو: ها، ڌاڙيل چيو، ڇا آهي؟ مون چيو: چاليهہ دينار. ان پڇيائين: ڪٿي آهن؟ مون چيو: گودڙي ۾ (يعني هڙ جي اندر). ڌاڙيل ان ڳالهہ کي مذاق سمجهي ڪري هليو ويو، ان کان پوءِ ٻيو ڌاڙيل آيو ۽ ان بہ اهڙي طرح سُوال ڪيا ۽ مان اهي ئي جواب ان کي بہ ڏنا ۽ اهو بہ انهيءَ طرح مذاق سمجهي هليو ويو، جڏهن سڀ ڌاڙيل پنهنجي سردار وٽ جمع ٿيا تہ انهن پنهنجي سردار کي منهنجي باري ۾ ٻڌايو پوءِ مون کي اُتي گهرايو ويو، اهي مال جي تقسيم ڪرڻ ۾ مصروف هئا. ڌاڙيلن جي سردار مون کان پڇيو: تو وٽ ڇا آهي؟ مون چيو: چاليهہ دينار آهن. ڌاڙيلن جي سردار حڪم ڏيندي چيو: هن جي تلاشي وٺو. تلاشي وٺڻ تي جڏهن واقعي اهي دينار نڪتا، تہ ان تعجب ڪندي سوال ڪيو تہ توهان کي سچ ڳالهائڻ تي ڪهڙي شيءِ راضي ڪيو؟ مون چيو: امڙ سائڻ جي نصيحت. سردار چيو: اها نصيحت ڪهڙي آهي؟ مون چيو: منهنجي امڙ سائڻ مون کان هي واعدو ورتو هو تہ مان هميشہ سچ ڳالهائيندس ۽ واعدي جي خلاف ورزي نہ ڪندس. ڌاڙيلن جي سردار روئندي چوڻ لڳو: توهان تہ پنهنجي امڙ سان ڪيل واعدي جي خلاف ورزي نہ ڪئي ۽ سچ ڳالهايو ۽ هڪ اسان آهيون جو سڄي عمر پنهنجي رب سان ڪيل واعدي جي خلاف گذاري ڇڏي. پوءِ انهي وقت ان سردار پنهنجي ساٿين سميت منهنجي هٿ تي توبہ ڪيائون ۽ قافلي وارن جو لُٽيل مال واپس ڪري ڇڏيائون.

(بهجۃ الاسرار، ذکرطريقه، ص،۱۶۸ملخصا)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ٻڌو اوهان! حضور غوث پاڪ رَحۡمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيۡه جڏهن پنهنجي والده محترمہ جي نصيحت تي عمل ڪيائون تہ الله پاڪ سچي زندگي لٽ مار ڪرڻ وارن کي توبہ جي توفيق عطا فرمائي، پر افسوس! اڄڪلھ علمِ دِين کان دُوري جي سبب هڪ تعداد آهي جيڪي ماءُ پيءُ کي طرح طرح جون تڪليفون ڏينديون آهن، جيڪي والدين سان ڳالھ ڳالھ تي جهيڙو جهٽو ڪنديون آهن، والدين کي خوش ڪرڻ بدران پنهنجي **نفساني خواهشن** جي پويان هلي ماءُ پيءُ جي پرواھ نہ ڪنديون آهن، جتي پنهنجي مرضي هجي اتي جائز ۽ ناجائز طريقي سان ماءُ پيءُ کي **زبردستي مجرائڻ** جي ڪوشش ڪنديون آهن، مثال طور

ڪا چوندي آهي! مون کي فُلاڻي هنڌ ئي شادي ڪرڻي آهي، منهنجي ماءُ پيءُ کي ڪهڙي خبر، بس منهنجي ئي مرضي هلندي، جيڪا مون کي خبر آهي منهنجا ماءُ پيءُ اهو نٿا ڄاڻن.

ڪا چوندي آهي! منهنجي سهيلي وٽ تہ **قِيمتي موبائل** آهي جڏهن تہ مون وٽ **سادو موبائل** بہ ناهي، ڇا مونکي زماني ۾ جيئڻ جو ڪو حق ناهي؟

ڪا چوندي آهي! منهنجي **اسڪول/ ڪاليج جون شاگردياڻيون** (Students) **گهمڻ ڦرڻ** جي لاءِ مختلف تفريحي هنڌن تي وينديون آهن، **آزادانہ گُهمنديون** وتنديون آهن، پر منهنجا والدين کي منهنجو ڪو اِحساس ناهي، آخر منهنجا بہ ڪي جذبات آهن، ڇا مان صِرف **گهر جي چارديواري** ئي ۾ قيد رهان؟.

ڪا چوندي آهي! منهنجِي سهيلين جو **لباس** نهايت **شاندار ۽ قيمتي** هوندو آهي، پنهنجي سادي لباس جي ڪري مون کي انهن سان اٿندي ويهندي شرم اچي ٿو.

اي ڪاش! اي ڪاش! اسان پنهنجي ماءُ پيءُ جي جذبات کي سمجهڻ ۾ ڪامياب ٿي وڃون ، ٿورو غور ڪيو ، اهڙا ڪهڙا ماءُ پيءُ آهن جيڪي پنهنجي اولاد جون

خوشيون نہ ڏسڻ چاهيندا هجن، ماءُ پيءُ هميشہ اولاد جي حَق ۾ چڱو ئي سوچيندا آهن، پنهنجي لاڏلي اولاد جي لاءِ گهڻو ڪجهہ ڪرڻ چاهيندا آهن ، پر ڪڏهن ڪڏهن حالات اجازت ناهن ڏيندا، ڪنهن جو پوڙهو پيءُ آرام ڪرڻ جي بدران هاڻي بہ مزدوري ڪري پنهنجي گهر جو گذر بسر هلائي رهيو هوندو آهي، ماءُ ويچاري ڪيئي بيمارين ۾ مبتلا هجڻ جي باوجود، پنهنجون دوائون بہ ناهي پوري ڪري سگهندي بلڪ ننڊ ڪي قربان ڪري سڄي رات ڪپڙا سبي ڪري پنهنجي مڙس جو هٿ ونڊائيندي آهي تہ ڪهڙي طرح بہ گهر جو خرچ پکو پورو ٿي سگهي.

غوث پاڪ جي محبت جي دعوٰي ڪرڻ واريون! ڇا اسان جا اولياء ڪرام والدين جي خدمت نہ ڪندا هئا؟ ڇا غوث پاڪ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه والده جي فرمانبرداري ڪندي پنهنجا 40 دينار قربان نہ ڪيا هئا؟ ڇا بايزيد بسطامي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه سڄي رات پاڻي جو گلاس هٿ ۾ ڪٺي امڙ سائڻ جي بيدار ٿيڻ جو انتظار نہ ڪندا رهيا؟ تہ پوءِ اسان کي بہ پنهنجي والدين جي گهڻي خدمت ڪرڻ گهرجي. الله پاڪ اسان کي پنهنجي والدين جي خدمت ڪرڻ جي توفيق عطا فرمائي. اٰمِين بِجَاه النَّبِي الْاَمِين صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

12 مدني ڪمن مان هڪ مدني ڪم "مدني دورو"

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! هر نيڪ ۽ جائز ڪم ۾ ڪوشش جو جذبو ماڻڻ، عبادتِ الٰهي جو شوق پنهنجي دل ۾ بيدار ڪرڻ، نيڪين تي استقامت ۽ والدين جي اطاعت جو جذبو ماڻڻ جي لاءِ اڄ ئي عاشقانِ رسول جي مدني تحريڪ دعوتِ اسلامي جي مدني ماحول سان وابستہ ٿي وڃو ۽ ذيلي حلقي جي 8 مدني ڪمن ۾ اڳتي وڌي حصو وٺو، ذيلي حلقي جي 8 مدني ڪمن مان هڪ مدني ڪم مدني دورو بہ آهي جنهن جي ذريعي اسلامي ڀينرن کي گهر گهر

وڃي نيڪي جي دعوت ڏني ويندي آهي. هفتي ۾ هڪ ڏينهن مقرر ڪري مختلف جڳهين تي"مدني دوري" جي ذريعي نيڪي جي دعوت جي سعادت ڪيو. گهٽ ۾ گهٽ 7 اسلامي ڀينرون(جنهن ۾ گهٽ ۾ گهٽ هڪ وڏي عمر واري ضرور هجي) پنهنجي ذيلي حلقي يا حلقي جي اطراف ۾ (پردي جي احتياط سان) گهر گهر وڃي هڪ ڪلاڪ ٻارنهن منٽ"مدني دوري، جي ترڪيب بڻايو. ۽ دعوت اسلامي جي مدني ماحول سان هردم وابسته رهو اچو دعوت اسلامي جي مدني ماحول سان وابستگي جي هڪ مدني بهار ٻڌون ٿيون!

پردار رهڻ جي عادت بڻجي وئي

پنجاب جي رهائشي هڪ اسلامي ڀيڻ ڪي جيستائين دعوت اسلامي جو مدني ماحول نہ مليو هو، شيطان جي مڪارين ان ڪي هدايت کان دور ڪري رکيو هو. قبر ۽ آخرت جي ڀلائي ڪن ڪمن ۾ لڪيل آهي ان جو شعور ان ڪي هڪ اسلامي ڀيڻ ڏياريو جيڪا دعوت اسلامي جي مدني ماحول جي تربيت يافتہ اسلامي ڀيڻ هئي. اسلام جي خصوصيتن مان اهو بہ آهي تہ جيڪو پنهنجي لاءِ پسند ڪري اهو ئي پنهنجي اسلامي ڀيڻن جي لاءِ بہ پسند ڪيو وڃي. تنهنڪري اسلامي تعليمات سان سرشار اسلامي ڀيڻ ان نئي اسلامي ڀيڻ ڪي بہ مدني ماحول ۾ اچڻ ۽ پنهنجي زندگي قرآن ۽ سنت جي مطابق گذارڻ جو ذهن ڏنو ۽ ان ڪم جو آغاز ڪرڻ جي لاءِ هفتيوار سنتن ڀرئي اجتماع ۾ شرڪت جو مدني مشور ڏنائين. ان جي نيڪي جي دعوت تي ان نئي اسلامي ڀيڻ جو دل نيڪي جي طرف راغب ٿي ويو، اهڙي طرح هفتيوار سنتن ڀرئي اجتماع ۾ شرڪت جو سامان ٿي ويو. اَلۡحَمۡدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ اها اجتماع ۾ شريڪ ٿي ويون ۽ اتي ٿيڻ واري بيان ۽ ذڪر ۽ دعا جي برڪتن سان اها خوب خوب مستفيض ٿيون. ان اجتماع جي برڪت سان ان جي دل ۾ هدايت جو ٻوٽو ڦٽي پيو. جيڪو آهستہ آهستہ مدني ماحول جي پاڪيزه فضائن ۾ وڌندو ويو. پوءِ هڪ ڀيرو ان امير اهلسنتدَامَتۡ بَرَکَاتُهُمُ الۡعَالِيَهۡ جو هولناڪ بيان"ڪانن باجن جون هولناڪيون" ٻڌو، جنهن ڪري ان تي اثر هن طرح ظاهر ٿيڻ لڳو جو ان ڪي پنهنجي گناهن کان توبہ جي توفيق نصيب ٿي،

پردار رهڻ جي عادت ان جي دل ۽ دماغ ۾ مضبوط ٿي وئي ۽ سنت رسول سان محبت ان جي رڳ رڳ ۾ شامل ٿي وئي پنج ئي نمازون پابندي سان پڙهڻ لڳي ۽ آخرت جو سامان جمع ڪرڻ ۾ مصروف ٿي ويون." نيڪي جو حڪم ۽ برائي کان منع ڪرڻ" جو جذبو موجزن ٿيو ته تنظيمي ترڪيب جي مطابق تحصيل مشاورت جي ذميداري جي منصب تي وجي پهتيون ۽ اسلاف جي سنت تي عمل ڪندي خدمت دين جي لاءِ ڪوشش ۾ لڳي ويون.

" جيڪڏهن اوهان کي بہ دعوت اسلامي جي مدني ماحول جي ذريعي ڪا مدني برڪت ملي هجي تہ آخر ۾ مدني بهار مڪتب ۾ جمع ڪرائي ڇڏجو"

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اسان ٻڌي رهيون آهيون تہ ڪوشش ڪرڻ وارا ڪيئن ڪامياب ٿيندا آهن، عبادت جي لاءِ علم جي ضرورت ۽ علم حاصل ڪرڻ جي لاءِ ڪوشش ڪيتري ضروري آهي، اچو! هڪ تمام وڏي عالم جو واقعو ٻڌون ٿيون تہ ان جي ڪوششن جي سبب ان تي ڪهڙو ڪرم ٿيو.:

ڪوشش ڪرڻ وارو ڪامياب طالبِ علم

حضرت سيدنا علامہ سَعدُالدين تَفتازَاني رَحمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیہ جن جا ڪتاب درسِ نظامي (عالم ڪورس) جي نصاب ۾ شامل آهن. پاڻ رَحمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیہ قاضي عبدالرحمٰن شيرازي رَحمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیہ جي مدرسي ۾ سڀ کان وڌيڪ گهٽ ذهن رکندڙ شاگرد هئا، بلڪ گهٽ ذهن هئڻ ۾ سندن جو مثال ڏنو ويندو هو. پر ان جي باوجود سعدالدين رَحمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیہ همت نہ هارياؤن بلڪ ڪنهن جي طعني جي پرواهہ نہ ڪندي پنهنجا سبق پڙهڻ ۽ ياد رکڻ جي لاءِ ڪوشش ۽ محنت جاري رکيائون. هڪ ڏينهن پاڻ رَحمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیہ سبق ياد ڪرڻ ۾ مصروف هئا تہ هڪ اجنبي شخص اچي چيائين: سعدالدين! اُٿ، اسان گهمڻ ڦرڻ هلون ٿا. پاڻ رَحمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیہ فرمايائون: "مون کي گهمڻ ڦرڻ جي لاءِ پيدا ناهي ڪيو ويو، (منهنجي حالت اها آهي جو) مطالعي جي باوجود مون کي ڪجهہ سمجهہ نٿو اچي، مان

پلا پوءِ ڪيئن گهمڻ وڃي سگهان ٿو؟ اهو ٻڌي اهو شخص هليو ويو پر ڪجهه دير کان پوءِ وري موٽي آيو ۽ گهمڻ ڦرڻ لاءِ گڏ هلڻ جو چيائين. پاڻ رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ پنهنجو ساڳيو جواب دهرايائون. هو وري هليو ويو پر ڪجهه دير کان پوءِ ٻيهر موٽي آيو ۽ هاٺي چوڻ لڳو: اوهان کي رسول الله صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ياد فرمائي رهيا آهن. اهو ٻڌي سندن رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ جو بدن ڏڪڻ لڳو ۽ پيرين اگهاڙي ئي محبوبِ ربِّ اڪبر صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جي ديدار جي لاءِ ڊوڙي پيا ايستائين جو شهر کان ٻاهر هڪ هنڌ تي پهتا جتي نبي ڪريم صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم هڪ گهاٽي وڻ جي ڇانوءَ ۾ جلوه فرما هئا. پاڻ سڳورن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم حضرت سعد الدين تفتازاني رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ کي ڏسي مرڪندي ارشاد فرمايائون: اسان جي هر هر سڏڻ تي اوهان نه آيا؟ سعدالدين رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ انتهائي نوڙت ڀري لهجي ۾ عرض ڪيائون: ”يارسول الله صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم! مون کي معلوم نه هو ته اوهان ياد فرمائي رهيا آهيون ۽ اوهان ته منهنجي ڪمزور يادداشت کان بخوبي واقف آهيو، مان پاڻ ڪريمن صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جي بارگاهه ۾ پنهنجي مرض کان شفا جو طلب گار آهيان.“ حضرت سعدالدين تفتازاني رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ جو فرياد ٻڌي درياءِ رحمت جوش ۾ آيو، نبي رحمت، شفيعِ امت صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمايائون: ”پنهنجو وات کوليو.“ پاڻ پنهنجو وات کولياؤن ته سرڪارِ مدينه صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم پنهنجو لُعابِ دَهن يعني ٿُڪ مُبارڪ سعدالدين رَحْمَۃُ اللہِ عَلَیْہ جي وات ۾ وڌائون، ۽ سندن رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ جي لاءِ دعا گهرياؤن ۽ ڪاميابي جي بشارت عطا فرمائي گهر موٽڻ جو حڪم ارشاد فرمايائون. ٻئي ڏينهن جڏهن سعدالدين رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ قاضي عبدالرحمٰن شيرازي جي درس ۾ حاضر ٿيا ته سبق دوران سعدالدين رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ استاد صاحب جي درس ۾ ڪجهه علمي سوال ڪيا (جيڪي باريڪ بيني ۽ گهري سوچ جو نتيجو هو) درس ۾ شريڪ ٻيا شاگرد انهن سوالن جي گهرائي تائين نه پهچي سگهيا ۽ فضول ۽ بي معني سمجهي سندن رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ جي ڳالهين کان پاسو ڪرڻ لڳا، پر سندن استاد قاضي صاحب جيڪي ميدانِ علم جا شهسوار هئا، حضرت سعد الدين تفتازاني رَحْمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہ جون علمي

ٻالھيون ٻڌي اَشڪبار ٿي ويا ۽ پاڻ رَحۡمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ ڪي مخاطب ڪري ارشاد فرمايائون: ”اي سعد الدين! اڄ توھان اھي نہ آھيو جيڪي ڪل ھئا.“ پوءِ حضرت سيدنا سعدالدين تفتازاني رَحۡمَۃُ اللہِ عَلَیۡہ سڄو واقعو استاد صاحب جي بارگاھ ۾ بيان ڪيائون. (شذرات الذهب،سنة احدي و تسعين وسبعمائة، ٦٨/٧)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! بيان ڪيل واقعي ۾ جتي اسان گناھگارن جي شفاعت فرمائڻ واري آقا صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم جو جود ۽ ڪرم ۽ حاجت روائي ڪرڻ ظاھر ٿي رھي آھي، اتي ان مان ٻيا ڪوڙ مدني گل حاصل ٿي رھيا آھن، مثال طور علم دين حاصل ڪرڻ جي لاءِ اِستِقامت سان ڪيل ڪوشش ھميشہ رنگ آڻيندي آھي جيئن تہ حضرت علامہ سعدالدين رَحۡمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ جي ڪوشش ۽ استقامت سندن کي ڪامياب ڪرايو، ۽ پاڻ رَحۡمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ پنھنجي دور جا تمام وڏا عالم دين بڻجي ويا ۽ پاڻ رَحۡمَۃُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ ڪيئي ڪتاب بہ لکيا.

ياد رکو! علم دين حاصل ڪرڻ جي لاءِ ڪوشش ڪرڻ اھڙي نيڪي آھي جيڪا انسان کي ڪاميابي جون منزلون طئي ڪرڻ ۾ مدد فراھم ڪندي آھي علم جي ميدان ۾ لازوال ڪاميابي سان گڏوگڏ دنيا ۽ آخرت ۾ سرخروئي جو سبب بڻجندي آھي ڇوتہ ❖ علم ئي انسان کي حلال ۽ حرام جي سڃاڻپ ڪرائيندو آھي ❖علم خوف ۾ راحت جو سبب آھي،❖ علم ھر ولي کي حاصل آھي .❖ علم تنھائي جو ساٿي آھي، ❖ علم جي وجھ سان انسانن جي فضيلت مخلوق تي ظاھر ڪئي وئي آھي.❖ علم سفر ۾ ھمنشين آھي❖علم تنگدستي ۽ خوشحالي ۾ رھنما آھي. ❖ علم دشمنن جي مقابلي ۾ ھٿيار آھي، ❖ علم دوستن ويجھو زينت آھي. ❖ اللّٰہ پاڪ علم جي ذريعي قومن کي بلندي ۽ برتري عطا فرمائي ڀلائي جي معاملي ۾ قائد ۽ امام بڻائيندو آھي عالم سڳورن جي لاءِ ھر خشڪ ۽ تر شيءِ، سمنڊ جون مڇيون، جاندار، خشڪي جا وحشي جانور ۽ ڍور استغفار ڪندا آھن، ❖ علم جھالت جي مقابلي ۾ دِلين جي زندگي آھي. ❖ علم تاريڪين جي مقابلي ۾ اکين جو نُور آھي. ❖ علم

جي ذريعي انسان اولياءِ ڪرام جي منزلن کي ماڻيندو آهي. ❖ علم اهڙو نور آهي جيڪڏهن ڪا گهٽ ذهن وارِي به ان کي حاصل ڪرڻ ۾ ڪوشش ڪندي آهي ته اها به ڪاميابي جي منزلن کي طئي ڪري وٺندي آهي،

ڪوشش ڪامياب ڪرايو ڇڏيو

امام اعظم ابوحنيفه رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه پنهنجي شاگرد امام ابو يوسف رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه کي فرمايائون: توهان ته تمام گهٽ ذهين هئا پر توهان جي ڪوشش ۽ استقامت توهان کي اڳتي وڌايو، تنهنڪري هميشه سستي کان بچندو رهجان ڇوته سستي هڪ تمام وڏي آفت ۽ منحوس شيءِ آهي. (راه علم ،۵۳)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ٻڌو اوهان! ڪڙورين حنفين جي پيشوا سَيدنا امام اعظم رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه پنهنجي خاص شاگرد امام ابويوسف رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه کي وصيت فرمائي رهيا هئا سستي کان بچندو رهجان ڇوته اها تمام وڏي آفت ۽ منحوس شيءِ آهي، جنهن جي ڪري انسان ڪاميابي کان محروم ٿي ويندو آهي، سستي جي سبب انسان پنهنجي مقصدن کي ماڻڻ ۾ ناڪام ٿي ويندو آهي ۽ امام ابو يوسف رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه مسلسل ڪوششن جي ڪري پنهنجي دور جا تمام وڏا عالم دين بڻيا، مفتي ۽ قاضي بڻيا. ياد رکو! سستي ڪاميابي جي راهه ۾ تمام وڏي رڪاوٽ آهي، اها اهڙي منحوس عادت آهي جو ان جي ڪري سوين ٻيون خراب عادتون پيدا ٿي وينديون آهن. طرح طرح جون بيماريون، بلائون ۽ مصيبتون سيئي انهيءَ ڪاهلي جي سبب آهن. ان ڪري هن عادت کي هرگز هرگز پنهنجي ويجهو اچڻ نه ڏيڻ گهرجي، بلڪ ديني ۽ دنياوي ڪمن ۾ هر وقت هوشيار ٿي لڳل رهڻ گهرجي، ڪاهل انسان نه دنيا جو ڪم ڪري سگهندو آهي نه دين جو انهيءَ ڪري الله پاڪ جي رحمت ٻڌجي دنيا ۾ تشريف ڪٺِي اچڻ وارا نبي صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اها دعا گهرندا هئا ته

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُبِكَ مِنَ الْكَسَلِ: يعني اي الله! مان ڪاهلي کان تنهنجي پناهه گهران ٿو.

(ترمذي، ڪتاب الدعواة ، باب ۷۱،رقم ۳۴۹۶،ج۵،ص۲۹۴)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

منقول آهي تہ امام محمد بن ادريس شافعي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه جي بيشمار خوبين مان هڪ شاگردن سان خيرخواهي وارو رويو بہ هو، پاڻ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه شاگردن سان بيحد محبت ۽ نرمي واري انداز سان پيش ايندا هئا ۽ نور علم انهن ۾ منتقل فرمائڻ جي تمام گهڻي ڪوشش ڪندا هئا جيئن هڪ ڀيري پنهنجي بلند مرتبي واري شاگرد حضرت سيدنا ربيع بن سليمان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه کي فرماياؤن: جيڪڏهن" علم" ڪارائڻ منهنجي وس ۾ هجي ها تہ مان اوهان کي ضرور ڪارائي ڇڏيا ها. امام محمد بن ادريس شافعي رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه جي شفقت ڀري ڪوشش جو ئي نتيجو آهي جو اڄ دنيا امام ربيع بن سليمان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه کي پنهنجي استاذِ گرامي جي نظرِ ڪرم جي بدولت عظيم محدث ۽ بلند مرتبي واري فقيہ جي حيثِيت سان ڄاڻِي ٿي

اصلاحِ امت ۽ امير اهلِ سنّت:

پندرهين صدي هجري جي عظيم عِلمي ۽ رُوحاني شخصيت شيخ طريقت، امير اهلِ سنت، باني دعوتِ اسلامي حضرت علامہ مولانا ابو بلال محمد الياس عطّار قادري رضوي ضيائي دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه دعوتِ اسلامي جي انتظامي معاملات کي پنهنجي ذات تائين محدود نہ رکيائون بلڪ دعوت اسلامي جي مبلغن مان چونڊي چونڊي موتي جمع ڪيائين ۽ انهن کي مجلس شوريٰ جي لڙي ۾ پروئي ڇڏيائون ۽ دعوتِ اسلامي جو نظام مرڪزي مجلسِ شوريٰ جي حوالي ڪري ڇڏيائون- معاشري کي جنهن جنهن ميدان ۾ اصلاح جي ضرورت پيش ايندي وئي دعوتِ اسلامي ان جي لاءِ شعبا قائم ڪيا ان سلسلي ۾ ❖ اشاعت علم جي لاءِ عظيم الشان ديني درسگاهون جامعاتُ المدينہ (للبنين ۽ للبنات) ۽ ديني ۽ دنياوي تعليم حاصل ڪرڻ جي لاءِ دارُالمدينہ ❖ حفظِ قرآن ۾ مصروف مدرسة المدينہ ❖ مسجد ڀريو تحريڪ سان گڏوگڏ مسجد ٺاهيو تحريڪ جي لاءِ مجلس خدام المسجد جو قيام، ❖ المدينة العلميہ جهڙو علمي ۽ تحقيقي شعبو، ❖ مڪتبة المدينہ جهڙو اهل سنت جو اشاعتي ادارو، ❖ معاشري جي مختلف طبقن جي ضرورتن کي پورو ڪرڻ جي لاءِ دلچسپ ۽

معلوماتي مضمونن تي مشتمل ماهوار فيضانِ مدينہ جو جاري ٿيڻ ۽ ❖ ماڻهن جي روزانو پيش ايندڙ مسئلن کي بروقت شرعي حل جي لاءِ دارُالافتاء جو قيام سرفهرست آهي- جڏهن تہ عالَمِ اسلام جو 100 فيصد اسلامي چينل ”مدني چينل“ تاريخ رقم ڪري رهيو آهي. معاشري ۾ دين ۽ متين جي ترويج ۽ اشاعت جي امير اهلسنت جي خدمتن جو دائرو 104شعبن تي مشتمل آهي، دعوت اسلامي جهڙي فعال غير سياسي تحريڪ انقلابي ڪارنامن جي هڪ ناقابل فراموش تاريخ کي پنهنجي اندر سمائي رکيو آهي- اميراهلسنت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهْ جي ديني خدمتن جي سلسلي ۾ ڪيون ويندڙ اهي ڪوششون سج جيان روشن آهن جن جو اعتراف اڄ سڄي دنيا ۾ ڪيو پيو وڃي،

مجلس مڪتبة المدينہ

امير اهلسنت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهْ جي قائم ڪيل عاشقان رسول جي مدني تحريڪ دعوتِ اسلامي دنيا ڀر ۾ نيڪي جي دعوت جون ڌومون مچائڻ جي لاءِ 105 شعبن ۾ دين متين جو ڪم ڪري رهي آهي انهن شعبن ۾ هڪ شعبو ”مجلس مڪتبة المدينہ“ بہ آهي

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اچو تہ! شيخ طريقت، اَمِيرِ اهلسنّت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَهْ جي رسالي ”101 مَدَني گُل“ مان جُتي پائڻ جون سُنتون ۽ آداب ٻڌون ٿيون.

جُتي پائڻ جون سُنتون ۽ آداب

❖ فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: ﴿1﴾ جتي ڪثرت سان استعمال ڪيو جو انسان ڪي جيستائين جوتي پاتل هوندي آهي ڄڻ اهو سوار آهي (يعني ٿڪاوت گهٽ ٿيندي) (مسلم ص 1161 حديث 2096) ❖ جُتي پائڻ کان پهرين ڇنڊي ونو تہ جيئن ڪو جيت يا پٿري وغيره هجي تہ نڪري وڃي ❖ فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم: آهي: جڏهن توهان مان ڪو جتي پائي تہ ساڄي طرف کان ابتدا ڪري ۽ جڏهن لاهي تہ کابي طرف کان ابتدا ڪرڻ گهرجي تہ جيئن ساڄو پير پائڻ ۾ پهرين ۽ لاهڻ وقت آخر ۾ رهي. (بخاري ج 4 ص 65 حديث 5855) ❖ عورت زنانو جوتو استعمال ڪري

❖ ڪنهن حضرت سيّدتُنَا عائشہ صديقہ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهَا جن کي عرض ڪيو: هڪ عورت (مردن جيان) جوتا پائيندي آهي، انهن فرمايو: رسول الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مرداڻي عورت تي لعنت فرمائي آهي. (سنن ابي داؤد ج 4 ص 84 حديث 4099) صدرُالشَّريعہ، بدرالطَّريقہ مفتي محمد امجد علي اعظمي عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللهِ القوي بهار شريعت ج 3 صفحي 422 تي فرمائن ٿا: يعني عورتن کي مرداڻا جوتا نہ پائڻ گهرجن. بلڪ اُهي تمام ڳالهيون جن ۾ مردن ۽ عورتن ۾ فرق واضع ٿيندو آهي انهن ۾ هر هڪ کي ٻين جي وضع قطع اختيار ڪرڻ (يعني نقل ڪرڻ) جي ممانعت آهي، نہ مرد عورت جي وضع اختيار ڪري نہ عورت مرد جي ❖ جڏهن ويهو تہ جوتا لاهي ڇڏيو جو ان سان پيرن کي آرام ملندو ❖ (تنگدستي جو هڪ سبب هي بہ آهي تہ) اونڌي جوتي کي ڏسڻ ۽ ان کي سڌو نہ ڪرڻ. "دولت بي زوال" ۾ لکيل آهي تہ سڄي رات جُتي اُبتي پيل رهي تہ شيطان اچي اُن تي ويهندو آهي، هي هن جو تخت آهي. (سني بهشتي زيور،حصه ۵، ص۶۰۱)

طرح طرح جون هزارين سنتون سکڻ جي لاءِ **مڪتبة المدينہ** جا شايع ٿيل بہ ڪتاب 312 صفحن تي مشتمل ڪتاب "بهار شريعت" حصو 16 ۽ 120 صفحن جو ڪتاب "سنتيں اور آداب" هديو ڏئي حاصل ڪيو ۽ پڙهو

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب!　　صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد